Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГ[illegible] ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ [illegible]ЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 114. | Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 18. мая, 1922. | VOL. XXX. | No. 114. | Jersey City, N. J., Thursday, May 18, 1922. | THREE CENTS

ЗА ТИЖДЕНЬ КІНЧИТЬСЯ ПОЗИЧКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ І ГРОМАДЯНИ, ПОДБАЙТЕ В СІЙ ОСТАННІЙ ХВИЛІ, ЩОБИ ПОЗИЧКА УВІНЧАЛАСЬ ПОВНИМ УСПІХОМ!

ВІДНОШЕННЄ УРЯДУ ДО КОНФЕРЕНЦІЇ В ГАЗІ

ВАШІНҐТОН, 16. мая. — Секретар торговлі Гувер виголосив нині перед Торговельною Палатою Злучених Держав промову про вплив европейських умов на американський бизнес, котру під многими зглядами вважають за вислів поглядів американського уряду на пропоновану конференцію в Газі.

В сій промові Гувер подав просто і недвозначно умови, під якими европейські держави можуть дістати допомогу від Америки. Вони мусять наперед поставитися на мирну стопу, знести або що найменче обмежити воєнні зорування, зрівноважити свої розходи з приходами, завести в себе кращі монетарні умови.

Без сього Злучені Держави не дадуть ніякої допомоги ні одній европейській державі.

СВІДЧАТЬ ПРО КИДАННЄ БОМБ НА МАЙНЕРСЬКИХ ДЕМОНСТРАНТІВ

ЧАРЛСТАВН, Вест Верджінія, 16. мая. — Державна прокураторія покликала нині вже послідних своїх свідків, котрими вона думає переконати лаву присяжних суддів про вину обжалованого за державну зраду юнійного провідника Віліема Близарда.

Свідоцтво нинішних свідків походило головно від військових летунів, що їздили оглядати ситуацію, та від репортерів американських ґазет, що були в поході майнерських демонстрантів. Летуни признавали, що вони кидали бомби на машеруючих майнерів, коли з долини до них стріляли або як майнери починали збиватися в велику громаду. Ґазетярі не подали нічого замітного кромі сього, що кількох з них висказувало свої враження, що Близард був справдішним провідником робітників, бо вони всі його слухали.

ЗНОВ ПЕРЕГОВОРИ ЗА УМОВИ ПРАЦІ В ПРОМИСЛІ ТВЕРДОГО ВУГЛЯ

НЮ ЙОРК, 16. мая. — Нині почалися наново перервані колисьтут переговори межи представниками робітників твердого вугля та властителями копалень. Представники робітників сподіються, що тепер властителі, котрі недавно відкинули предложення майнерів, преложать на їх місце свої протидомагання.

ЦІНА НА ВУГЛЯ РОСТЕ

ВАШІНҐТОН, 16. мая. — Мимо ріжних запевнень, що страйк вуглекопів не буде мати наслідку на ціну вугля, ціна мягкого вугля вже починається підносити. За послідний тиждень піднялася вона о півтора доляра на тоні.

Обчисляють теж, що з припасів мягкого вугля споживається тижнево коло 4 міліони тон, так що через се вугле незадовго мусить вичерпатися.

ПРЕЗИДЕНТ ХОЧЕ ЗАПОБІГТИ ДОРОЖІННЮ ВУГЛЯ

ВАШІНҐТОН, 16. мая. — Президент дістав вже вістку про дорожінє мягкого вугля і він зараз приказав секретареви торговлі Гуверови зробити все, що лежить в силі уряду, щоби не допустити до дальшого піднoшення ціни.

В звязку зі сею акцією уряду знов почали крухляти поголоски, що уряд думає скликати обі сторони в страйку на конференцію для закінчення страйку.

БОРОТЬБА ЗА МИТОВИЙ ЗАКОН

ВАШІНҐТОН, 16. мая.—Дебата над предложеним митовим законом розтягається так довго, що републиканські провідники обох палат почали вже робити всі заходи, щоби покінчити дебату як найскорше і приступити до голосовання над законопроєктом коло 1. червня. Покищо однак їх заходи не повелися, бо демократи не годяться на законопроєкт і не хочуть допустити до скорого голосовання над ним.

ПРЕЗИДЕНТ СТОЇТЬ НА СВОЇМ В СПРАВІ БОНУСА

ВАШІНҐТОН, 16. мая. — З Білого Дому дають до відома, що президент Гардинґ не змінив ще своїх поглядів на спосіб уділення помочи бувшим американським воякам (бонуса). Пляни, які недавно появилися в великім числі, його зовсім не переконують і він таки не думає підписувати ніякого законопроєкта, котрий не скаже відразу, звідки взяти фонди на сей видаток.

АМЕРИКА НЕ ХОЧЕ БРАТИ УЧАСТИ В СЛІДСТВІ НАД ЗНУЩАННЯМИ ТУРКІВ НАД ХРИСТІЯНАМИ

ВАШІНҐТОН, 16. мая. — Висші урядники дають до пізнання, що американський уряд відкине запрошенне англійського уряду взяти участь в слідстві над закидами проти турецького уряду, обжаловуючими його за поповнювання ріжних кровожадних вчинків супроти Христіян в Малій Азії.

НЕ ВІЛЬНО ПОСИЛАТИ АЛЬКОГОЛЮ ЧЕРЕЗ АМЕРИКУ

ВАШІНҐТОН. 15. мая.—Найвисший Суд Злучених Держав розбирав одну справу, в котрій головним питанням було, чи вільно пересилати через Злучені Держави алькоголічні напитки. Більшість суду була тої думки, що прогибіційний закон треба так розуміти, що сього не вільно та що уряд Злучених Держав мавби мати право конфіскувати такі посилки, хоч вони лише переїзджають через територію Злучених Держав. Трох суддів Найвисшого Суду було інакшого погляду, а один суддя заявив, що прогибіційний закон має порядкувати лише захованнє мешканців Злучених Держав, а не мешканців других країв.

СТРАЙК ҐАСИТЕЛІВ ОГНЮ.

Пожар лісів в південній части стейту Ню Джерзи, котрий вже знищив коло 75.000 акрів ліса вартости понад пів міліона долярів, починає ширитися щораз більше наслідком страйку гасителів огню, візваних стейтовими властями. На основі стейтового закона комішенер огню має право в случаю лісового пожару візвати кождого здібного до фізичної праці мущину до гашення ліса, платячи йому за се по одному долярови за перші дві години та по 40 центів за кожду слідуючу годину. Скликані комішенером люди зараз обрадилися і зажадали заплати по 70 центів за годину. Ніякі переконування урядників не помогли, і страйкарі таки покинули роботу, хоч урядники грозили їм карним поступованнєм. Комішенер мусів опертися виключно на добровольців. Сих однак не зголошується достаточна скількість, і пожар шириться дуже скоро. Комішенер пожару обчисляє, що огонь поступає зі скоростю трох миль на день.

КОНҐРЕС МАЄ СВОГО ЛЕТУНА.

У Вашінґтоні розкидають оголошення, що дня 16. мая о годині пів до пятої мають відбутися штучні злети конґресмена Мануела Герика з Оклагоми. Як каже оповістка, Генкир є вправним летуном і буде пописуватися виворотами у воздусі і всякими другими штуками, можливими в летництві.

ПАЧКОВАННЄ ҐОРІВКИ ЛІТАКАМИ.

Прогибіційні власти дістали виразний доказ, що з Канади пачкується горівку літаками. На одну фарму коло Кротон-он-де-Гадсон впав аероплян, наладований горілкою. Летун, котрому трафилося нещастє так близько його цілп, вийшов з катастрофи непокалічений і вратувався перед арештом утечою на автомобили. Стейтові власти вислали зараз жовнірів забрати літак і все, що на ньому наладоване.

ЗА 8 МІСЯЦІВ ПІВ МІЛІОНА ЛЮДЕЙ ПРИБУЛО В АМЕРИКУ І ПІВ МІЛІОНА ВИЇХАЛО.

Дві тисячі людей виїзджає кождого дня з Америки і більш як дві тисячі приїзджає. А саме, як оповіщає Іміґраційне Бюро в Вашінґтоні, на протязі восьми місяців від 1-го липня 1921 до 31-го марта 1922 прибуло до Злучених Держав 524.- пасажирів з заграниці, між ними 241,644 чужинців іміґрантів (на постійний побут в Америці), 88.579 чужинців не-іміґрантів (приїзджаючих лиш на короткий час) і 184,625 американських горожан вертаючих з заграниці; 9,360 прибувших чужинців не допущено.

За той сам час виїхало з Америки 160,918 чужинців еміґрантів (що покинули Америку раз на завше), 109.413 тимчасових гостей і 218,308 американських горожан, разом 488,-639 осіб, значить не богато менше як приїхавших.

ЖЕРТВА ЛЕГКОДУШНОСТИ, ЧИ ГРОМАДСЬКИХ ПОРЯДКІВ?

В страстний четвер (дня 13 IV.) при переправі через Буг в Сільци Беньковім випало з човна 3 особи. Одній вдалось виратувати, а 23-літний М. Рихвіцький і А. Грицина утопились, бо ізза темноти всяка поміч була неможлива. А Грицина лишила 3 малих дітий круглими сиротами, бо муж її згинув на війні. Утоплених до нині не віднайдено. Через послідні сніги стан води в Бузі побільшився, а щоби дістатись до моста треба було йти в брід або їхати човном. Подібне діється в присілку Братащах, де кладки на річці находяться в неможливім стані. І там не обійшлось без жертви, але громада помимо того, що має власний ліс, не думає кладок поправити.

ЕПИСКОП НЕ ХОЧЕ ПОЛЯКІВ ДО КАНАДИ

САСКАТУАН, САСК., Канада. — Саскачеванський епископ Лойд у своїй промові на зборах воєнних ветеранів заявився проти польських еміґрантів до Канади. Розійшлася була вістка, що 5,000 акрів землі, що належала до менонітів в Саскечевані, закупили польські еміґранти із Шикаго. Проєкт заселювати землю Поляками назвав епископ соромним.

ЗЛОДІЇ РОЗБИВАЄ ДІТИ.

В понеділок два злодії вкрали автомобіль, що стояв перед урядом одного італійського земельного купця, на 34-ій вулиці в Ню Йорку. Самий властитель вертав власне до канцелярії, і став на порозі на коротку розмову з одним знакомим, коли злодії всіли до авта і погнали горі вулицею. Три вулиці дальше злодії скрутили на поперечну вулицю. Тут зараз за скрутом вони побачили великий звій електричного кабля, стоячий на дорозі так, що ідучий скоро автомобіль ніяк не міг його виминути. Щоби уникнути зударення, злодії вибрали другу дорогу і звернули автомобіль на хідник. Тут власне в ту хвилю бавилася громадка дітий якоїсь діточої забави. Автомобіль вдарив в діти, держачіся за руки, звалив їх майже всіх і погнав далі хідником. Яких 50 стіп далі автомобіль задержався, щоби цофнутися на дорогу. Але тут злодії побачили, що якої пів сотки свідків їх розбивання дітий вже збирається проти них. Злодії вже не завертали, але зіскочили з автомобіля і пропали в однім з сусідних домів, через котрий вони правдоподібно вибігли на другу вулицю. Дехто зі зібраної товпи ще вганяв за ними безуспішно, а другі кинулися помагати дітям. З них двоє, одна 5-літна та одна 4-літна дівчина, віднесли тяжкі ушкодження тілесні, і їх відставлено до шпиталя. Кількоро других потерпіли лише лекші контузії або лище просто налякалися і їх зараз відставлено домів огляненню шпитальним лікарем.

Властитель краденого автомобіля дістав його назад, а поліція пішла зараз шукати за виновниками випадку.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО КОНФЕРЕНЦІЯ В ГАЗІ НЕ ВІДБУДЕТЬСЯ

ВГАДУЮТЬ, ЩО ФРАНЦІЯ РОЗІБЄ СЮ ДРУГУ КОНФЕРЕНЦІЮ ЩЕ ПЕРЕД ЗІБРАННЄМ.

ҐЕНУЯ, Італія, 16. мая. — Американська відмовна відповідь вплинула на ґенуенську конференцію як коновка холодної води. Надії, які деякі аліянти мали на ґаґську конференцію, розвіялись.

Французьке правительство, котре було досі ріщучо проти признання московського большевицького уряду і в обороні французьских вірителів в Росії, а також приватних посілостий чужинецьких горожан в Росії, тепер зраділо, коли почуло відмовну відповідь американського правительства на запрошенне на конференцію з большевиками до Ґаґи. Французьке правительство тепер хоче іти слідом за політикою Америки а не Анґлії. Ідучи за сею політикою, Франція готова завсіди таксамо як Америка відтягатись від конференцій з московськими большевиками і старатися розбити їх.

Тепер вже ворожать, що Франція своїм опором не допустить до ґаґської конференції.

ЛОЙД ДЖОРДЖ МУСІВ ХВИЛЕВО ВІДЛОЖИТИ СПРАВУ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

ҐЕНУЯ, Італія, 16. мая. — Всі делеґації покидають свої справи, які мали віддати під вирішенне ґенуенській економічній конференції і з поспіхом готовляться до повороту домів.

Британський премієр Давид Лойд Джордж був змушений навіть хвилево відложити свою улюблену справу Східної Галичини, а справу Вильни віддати знова Лізі Народів.

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ХОТЯТЬ ЇХАТИ НА КОНФЕРЕНЦІЮ ДО ҐАҐИ

ҐЕНУЯ, Італія, 16. мая. — Член московської большевицької делеґації Крістіян Раковський запевнив аліянтських делеґатів, що московські большевики готові поїхати на ґаґську конференцію, не зважаючи на те, що вони невдоволені з вступних постанов про сю конференцію.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ПЕРЕМУЧЕНИЙ

ЛОНДОН, 16. мая. — Тутешні часописі доносять, що премієр Лойд Джордж вернеться домів в суботу рано, а в понеділок виголосить в анґлійській палаті громад (парляменті) промову про ґенуенську конференцію.

Кореспонденти доносять з Ґенуї, що Лойд Джордх тепер дуже зле виглядає і чується розденервований та вичерпаний з сил.

НЕВДАЧА ПРАВИТЕЛЬСТВА ЛОЙДА ДЖОРДЖА В БРИТАНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ЛОНДОН, 16. мая. — Нині правительство Лойда Джорджа потерпіло невдачу в парляменті.

В дискусії над пенсійним фондом учителів лорд Робер Сесил поставив внесенне, щоби відложити сю дебату. Проти сього внесення виступив правительственний провідник Остен Чемберлейн, але в голосованню Сесил дістав незначну більшість.

Се була справа маловажна, але важна річ, що правительство Лойда Джорджа тратить вплив в британському парляменті.

Заповідають, що се початок упадку Лойда Джорджа на теперішньому становищі премієра.

ФРАНЦІЯ ГРОЗИТЬ МАДЯРЩИНІ ВІЙНОЮ ЗА КОРОВИ.

ПАРИЖ, 16. мая. — Мадярське правительство згідно з мировим договором має доставити яко „воєнне відшкодованнє" аліянтам 28,000 коров до 10. червня с. р. З уваги, що розійшлись вісти, що Мадярщина ще тих коров не зібрала, Франція грозить їй війною „малої антанти" (Чехословаччини, Югославії і Румунії), якщо вона тих коров не доставить впору.

ФРАНЦІЯ ДАЛІ ЗАТЯГАЄ ДОВГИ.

ПАРИЖ, 16. мая. — Французький буджет на 1923 рік обіймає понад 23 міліярди франків видатків. Прихід обчислено на поверх 19 міліярдів, значить недобір має виносити около 4 міліярди франків.

В буджеті правительство предкладає, щоб сей недобір (3 міліярди 900 міліонів франків) добути дорогою нової позички.

Слід зазначити, що французьке правительство замість зменьшити видаток на армію і фльоту, то ще підвисшило його о пів міліярда франків на 1923 рік.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 ценітв.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

АНҐЛІЙСЬКЕ І ФРАНЦУСЬКЕ ТОВАРИСТВО ЛІҐИ НАРОДІВ В ОБОРОНІ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЧИНИ.

(Від власного кореспондента).

Як відомо, в кождій европейській державі істнує „Товариство Ліґи Народів", себто товариство, зложене з визначних політичних діячів, яке пропаґує ідею Союза Націй і старається вплинути на реформу Ліґи Народів в тім напрямі, щоб вона стала справді союзом усіх культурних націй, опертим на ідеалах свободи, рівности і справедливости.

В тих державах, які належать до Ліґи Народів, таке Товариство Ліґи Народів може відіграти велику ролю, а саме воно може вплинути на політику свого правительства в тім напрямі, щоб воно в Лізі Народів заступало ідеали волі, рівности і справедливости.

Серед тих народів, які ще не осягнули своєї державної незалежности, заложенне товариства Ліґи Народів має знов тому велике значінне, що воно може заінтересувати для справи незалежности свого народу Товариства Ліґи Народів тих народів, які мають свою державу.

З сею думкою заложено також два УКРАЇНСЬКІ Товариства Ліґи Народів. ОДНО називається „Українське Товариство Ліли Народів" і має за задачу обороняти державну незалежність Придніпрянщини. ДРУГЕ називається „Західно-Українське Товариство Ліґи Народів" і має за задачу обороняти державну незалежність Галичини й Буковини .Оба товариства мають свій осідок у Відні.

Товариства Ліґи Народів окремих держав і народів творять Міжнародній Союз Товариств Ліґи Народів.

• •

Після сих вступних уваг про Товариства Ліґи Народів і їх значінне хочу Вас повідомити, що Товариства Ліґи Народів двох найбільших европейських держав антанти, а саме Анґлії і Франції заявилися за державною незалежністю Галичини.

АНҐЛІЙСЬКЕ Товариство Ліґи Народів заявилося за державною незалежністю Галичини вже перед кількома місяцями. Розглянувши справу Галичини, звернулось воно до свого правительства з домаганнєм, щоб анґлійське правительство, згідно з ухвалами Ради Ліґи Народів в Парижи і загальних зборів Ліґи Народів в Женеві, постаралося, щоб Найвисша Рада Мирової Конференції як найшвидше рішила політичне положенне Галичини, привертаючи сьому краєви його державну незалежність, яку він осягнув при розподі Австро-Угорщини в 1918 р.

Про се рішенне анґлійського Товариства Ліґи Народів секретар Товариства повідомив правительство уповноваженого Диктатора Західно-Української Народньої Республики.

ФРАНЦУСЬКЕ Товариство Ліґи Народів (**Association Francaise pour la Societe des Nations**) займалося справою Галичини на засіданню Виконуючого Комітету Товариства 30. марта с. р. На сім засіданню, яке було під проводом ректора париського університету Аппеля, ухвалено в справі Галичини звернутися до француського правительства з отсими домаганнями:

„1. Щоб головні держави антанти установили контрольний орґан, який контролював би й реґулював би польську віскову окупацію.

„2. Щоби згідно з бажанням, яке висловила 27. вересня Ліґа Народів, французьке правительство згідно з головними державами антанти як найшвидше рішило справу політичного статута для Галичини.

„3. Щоби сей статут був зладжений згідно з волею великої більшости мешканців і визнав незалежність Української Держави, яка спонтанічно утворилася в падолисті 1918 і не була розвязана, хиба насильно."

Як бачимо з сих резолюцій, Виконуючий Комітет француського Товариства Ліґи Народів ясно й рішучо домагається привернення державної незалежности Галичини.

Треба ще зазначити, що такі самі резолюції ухвалила в грудні 1921 р. також француська „Ліґа прав людини" („**Ligue des droits de l'homme**").

Се рішенне француського Товариства Ліґи Народів важне для нас тим, що воно свідчить, що навіть у Франції, якої правительство власне помогло Польщі загарбати Галичину, — бо дало їй для сеї цілі армію Галлера, — і взагалі підпирає Польщу в її змаганнях загарбати як найбільше українських, як також білоруських і литовських земель, — що навіть у тій засліпленій Польщею Франції визначні політичні діячі (між ними цілий ряд бувших президентів міністрів і міністрів) починають прозрівати і домагаються привернення державної незалежности Галичини.

Очевидно, від сього до вирвання нашої землі з кігтів польського грабіжника ще далеко. Бо в міжнародній політиці все ще рішає не справедливість, а сила, хоч би се була сила розбійника.

Одначе думка культурноог світа, се також ПОЛІТИЧНА СИЛА, і то велика. Найліпше дізнала сього на своїй власній шкірі Німеччина, яка програла війну тому, бо політична думка культурного світа була проти неї і підняла проти неї армії набільших держав культурного світа.

ТАК І МИ МУСИМО ПІДНЯТИ ПОЛІТИЧНУ ДУМКУ ЦІЛОГО КУЛЬТУРНОГО СВІТА ПРОТИ ПОЛЬЩІ. А тоді знайдеться й оруже, яке викине польського грабіжника з української землі.

Гайдельберґ, 23. цвітня, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

ВЕЛЕТЕНЬ НА ГЛИНЯНИХ НОГАХ.

Критичне становище большевицького уряду. — Автентичні відомости про червону армію. — Без нової „передишки" большевикам капут.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

У ту хвилину, коли пишуться ці рядки, міжнародня ситуація складається для большевиків так прихильно, що большевицькі приятелі — передовсім Лойд Джордж і Ратенау — мають усі підстави вдоволено потирати собі руки. Тільки подумати: большевики поводяться в Ґенуї дуже покірно, француський опір пощастило зломити, німецько-анґлійська концепція вратування большевиків торжествує по всій лінії, — чого-ж бажати більше?

Та мудро каже старе присліввя, що добре сміється той, хто сміється останнім. Ще невідомо, як виглядатиме міжнародня ситуація через три тижні. І зрештою, як би вона не виглядала, **скорої й негайної помочі большевики зза кордону не дістануть.** Хоч гріш нині дуже подешевів, бо його занадто багато надруковано, проте „світовий капітал" ще й нині грішми не кидається й ними люльки не запалює. **А большевикам потрібна скора й негайна поміч: инакше вони пропали!**

Рі у тім, що останніми часами внутрішне становище в „совітськім раю" загострилося до незвичайности. **Голод вже істнуйчий і ще страшнійший у перспективі** — це найголовнійший червак, що підточує підвалини большевицького панування. Офіціяльна большевицька скатистика щось бреше про міліони засіяних десятин та про вигляди на урожай. Ці міліони стоять у дійсности лише на папері, бо нема що й чим сіяти, а „вигляди на урожай" було-б чеснійше називати „виглядами на голод"...

Якої напружености досягли внутрішні відносини в совітській державі, це видно з того красномовного факту, що **люде вже перестали боятися червоного терору.** Відомо, що від довгого й постійного вживання людське тіло перестає боятись навіть найстрашнійшої отрути. Був же за давніх часів у Греції такий цар, що так привчив себе до вживання отрути, що коли він дійсно в скрутну хвилину, оточений ворогами, хотів отруїтися, то отрута на нього не поділала, й він мусів попрохати власну доньку, щоб вона заколола його мечем.

Така хвилина наступила вже і в Росії. З одного боку, большевики так зловживали червоним терором, так вішали й розстрілювали направо й наліво, що цей спосіб **психольоґічного впливу на маси** вже перестав робити вражіннє. **Вістре терору притупилося.** З другого боку, життє під совітським ладом стало такою мукою, що люде взагалі перестали ним дорожити, й жити чи не жити — це їм байдужісінько. Ще нова буржуазія (т. зв. „совбури") може дорожить своїм життєм, бо щось придбала, але широкі народні маси все-одно йдуть назустріч голодній смерти. Чи то-ж не однаково, вмерти сьогодня чи завтра, від кулі червоного ката чи від голоду?...

Обидні ці причини повели до повної компромітації терору, як системи урядування. Піддані Леніна й Троцького не бояться тепер нікого й нічого. Варто почитати приватні листи, які тепер надходять з Росії та України. Люде цілком отверто лають большевиків на чім світ стоїть, позбувшись усякого страху перед чека. Ще перед роком це було абсолютно неможливо. А які сцени відбуваються нині по всіх містах при конфіскаті церковних дорогоцінностий! У большевицьких ґазетах повно драматичних оповідань про те, як православні противляться тим конфіскатам, як вони вітверто лають і клянуть большевиків, як вони розганяють большевицькі відділи, що приходять грабувати церкви та монастирі.

Таким чином, ця головна підвалина совітської влади — терор — стратила нині всяке значіннє, як спосіб устрашування народніх мас. Як же стоїть справа з другим і останнім „китом" совітської влади — чирвоною армією?

Щоб одповісти на це питаннє, наведемо кілька витягів з одного довірочного й цілком автентичного звіту про внутрішній стан червоної армії в останнім часі.

„На секретнім засіданні реввоєнсовіту, — читаємо в цім звіті, — Троцький заявив, що всюди для війска не вистачає харчів. Голод і тяжке економічне становище ставлять на чергу питанне про можливість прохарчувати червону армію до урожаю 1922 р.

На грунті недостаточного харчування зявились симптоми деморалізації армії. Червоноармейці розбігаються по селах, жебрають, займаються торговлею та спекуляцією. Влада підтримує ці явища, бо не має змоги прохарчувати армію. У Петрограді на Знаменській площі утворилась біржа праці, куди щодня сходяться до 4000 жовнірів, прохаючи наняти їх за шматок хліба. Часто вони продають військове майно, кріси та кулемети. **У київськім окрузі істнують цілі базари, де червоноармейці вимінюють зброю на хліб у повстанців!...**

Незадоволеність просякнула й командний склад... Більшість вищого командного складу, мізок армії та її головна технічна сила, не тільки не може вважатись силою влади, а з певністю є ворожим до неї елементом. Деякі старі червоноармейські начальники не числяться ні з якою орґанізацією та дисципліною, а при нагоді можуть виступити й проти совітської влади й потягнути за собою свої відділи. До таких типів, як Махно, Григоріїв, Думенко й Миронів, належать командант 14. кінної дивізії Маслаков, командант 16. кінної дивізії Захарченко, командант 32. кінного полку Павличенко та инші команданти колишньої 1. кінної армії, які минулим літом вже були й підняли повстаннє проти совітської влади.

...Погані харчі, зменченнє пайка, брак одяґу та взуття, ненависть до комісарів та сваволя командантів дуже часто виводять червоноармейців зі стану апатії. Випадки, отвертого бунту цілих частин, арештовання комісарів, одмови працювати — трапляються досить часто. Також випадків переходу до повстанців не бракує"...

Остаточний висновок

„Дальше погіршенне харчової справи може цілком розвалити армію, а навіть повернути її проти большевиків".

Це дальше погіршеннє вже наступило й стало фактом. Большевики добре вміють берегти свої таємниці, але шила в мішку не сховаєш. А факт дальшого загостреня харчової справи в Росії не потрібує дальших доказів. Тому, скільки-б большевики не крали для червоної армії „голодного хліба", голод в армії все мусить неминуче збільшуватись. А це все більше й більше розхитує ту одиноку підвалину, на якій совітська влада ще тримається.

Тому-то большевицькі приятелі так і стараються вивести своїх вихованків „у світ", тому-то Чичерин і говорив у Ґенуї таким солодким голосом з італійським королем, тому-то большевицькі делеґати все розпитувались, коли треба бути в білих, а коли в сірих рукавичках, коли треба вставати й коли кланятись. Подумайте, большевики склоняються перед „коронованим тираном" і пють здорове „чорного" археєпископа! Та нема ради: **земля горить під большевицькими ногами.** Тут треба ратуватись усіма способами, не гребуючи нічим. Скачи, враже, як пан каже!...

А все-ж події в Росії можуть опередити „ратункову акцію" доброго приятеля Ратенау та „чесного маклера" Лойда Дожрджа. Серед щасливих підданих комуністичного раю помер страх. Заговорили німі уста, й забились новим поривом гніву й ненависти напівмертві серця. Поганий це знак для большевиків.

Берлін, 25. квітня.

Радянин.

ДО УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ.

(Допись).

Як звісно, 27. с. м. має бути в Ню Йорку великий український демонтраційний жалібний похід для протесту проти польського наїзду на українську Галичину і проти польських звірств в нападеній країні.

В сій демонстрації візьмуть громадну участь не лише нюйорські Українці але також і наші громади з усіх околичних міст. Говорять, що в поході візьме участь 20 до 30 тисяч осіб.

Все те буде заслугою всіх тих громад, що візьмуть участь в демонстрації. Вони сповнять красне діло, про яке заговорять не лише в Америці але і в Европі, і яке буде памятне довший час.

Власне з приводу сеї недалекої української демонстрації в Ню Йорку хочу звернутися з маленьким проектом до українського духовенства в східних стейтах. Я певен, що не потребую приґадувати сього, аби українські священики підперли приготованне походу, бо я знаю, що вони се зроблять. Але я маю ще один маленький плян.

Пригадую, що як другі народности роблять подібні демонстраційні походи, то і священство прилучується до походу. А теж як недавно була українська маніфестація в Питсбурґу, Па., то ішов в поході тяжко хорий на ногу о. Т. Сидоряк, а також другі священики. Тесаме було і в українському поході у Виннипеґу, Ман., Канада, де ішли в поході всі місцеві священики. Отже чи не зробити-б нам сього в Ню Йорку дня 27. с. м.? Я вірю, що до 50 українських священиків з недалеких околиць (у віддаленню кількох годин від Ню Йорку) могло би стати в поході окремим відділом, аби Америка знала, що се справа дійсно великої ваги, коли аж священство вийшло на улицю протестувати. Може й католицький світ в Америці зверне увагу на справу нашого рідного краю, як побачить, що священики змушені іти на улицю протестувати, бо на всі інші протести світ глухий.

Ірляндські священики ідуть з народом все і всюди. Беруть участь в усіх демонстраціях. Пора вже і нам іти за ними!

Бейон, Н. Дж., 15. мая, 1922.

о. Йосиф Дженджера.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ В ГАЛИЧИНІ

(Комунікат).

Заосмотреннє наших інвалідів, тих що є живим доказом наших визвольних змагань, нашого права на незалежне буттє, стало питаннєм чести народу.

Наші інваліди, наші герої, не мають такої заслуженої допомоги, яку мають інваліди народів, що мають свою державу. Наші інваліди здані виключно на суспільну жертвенність. Треба признати, що наша суспільність вже зрозуміла потребу йти з допомогою нашим немічникам і по спромозі складає жертви.

Та ся жертвенність не вистарчає для переведення опіки над інвалідами в цілому краю. Наша народня честь наказує нам прийти їм з такою допомогою, щоб вони не проклинали свого окалічення через ціле життє. Український інвалід не сміє з витягненою рукою тинятись і просити милостині. Цілковиті інваліди мають дістати повне забезпеченнє. Здатним до праці інвалідам мусимо дати можність зарібку.

Найдоцільнійшим способом прийти в поміч здатним до праці інвалідам то кооперативна орґанізація. Тому то **засновано на днях у Львові кооперативу „Союз Українських Інвалідів".**

Ся кооператива кладе собі за ціль силами здатних до праці інвалідів провадити варстати ріжного рода. Саме вже відкрила шевську, кравецьку і шапкарську робітню. Для заосмотрення наших інвалідів в штучні руки і ноги заведено робітню протез під управою фаховців. Мається на увазі навчаннеріжного ремесла та допомога в основанню власних робітень. Для поширення рільничої культури серед інвалідів будуть провадитись курси рільництва, огородництва, садівництва, пасічництва і т. д. Закладати спільні оселі для інвалідів, лічниці та захисти. Провадити бюро посердництва праці для інвалідів. Відкривати свої філії і відділи по краю.

Одним словом, ся кооператива має здатним до праці інвалідам забезпечити працю, а тимсамим можність істнования а осягненими надвишками, помагати неспосібним до праці інвалідам.

Для осягнення висше наведених цілий потрібні фонди. Союз Українських Інвалідів не просить жертв у громадянства, а звертається із зазивом до всіх, кому на серці доля наших героїв, **вступити в члени Союза.** Союз інвалідів переконаний, що ціле наше громадянство відізветься на сей зазив і кождий свідомий громадянин вступить в члени Союза. Не буде також ані одного товариства, кооперативи, читальні, церкви, котрі не стали би членами Союза. Щоб дати спромогу кождому стати членом, означено **один уділ у висоті 1.000 мар. п. і 100 м. вписового.**

Лише на тривкій економічній підставі буде можна забезпечити долю наших інвалідів.

Уділи і вписове присилати на біжучий рахунок „Союза Українських Інвалідів" **до Краевого Союза Кредитового у Львові, Ринок 10,** або складати в канцелярії Союза, ул. Руська ч. 3, II. поверх.

Львів, 26. цвітня, 1922.

НАДЗІРНА РАДА „СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ" КООПЕРАТИВИ З ОБМЕЖЕНОЮ ПОРУКОЮ У ЛЬВОВІ:

Мирон Тарнавський, Зенон Лукавецький, др. Іван Куровець, Марія Білецька, Евген Коновалець, др. Бариляк, Семен Український.

УПРАВА „СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ":

Зиновій Пеленський, Дмитро Конюх, др. Степан Біляк, Осип Сідельник.

ЗАПИСИ В ГОТІВЦІ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДАЛД ПІДПИСАЛИ:

Ч. 1536

(Подаємо в такім порядку як приходять зголошення).

З переносу $90.037
1) Тов. Укр.-Амер Горожан, Алентавн, Па., переслав п. Г. Пипюк 50
2) Майнерзвіл, Па., переслав о. А. Лотович 25
Зложили:
Церков св. о. Николая 5
Словинський Стефан 20
3) Юнґставн, О., переслав п. М. Мельникович 110
Зложили:
Тов. Зап. Січ, від. 17 У.Н.С. 100
Буньовський Олекса 5
Присташ Михайло 5
4) Сиглецький Петро, Тресков, Па. 5
5) Ню Йорк иСті, Ліга Амер. Горожан Укр. Роду, переслав п. С. Дембицький 285
Зложили:
Моравський Николай 10
Левкович Николай 10
Шулинда Дмитро 10
Вінтоняк Дмитро 10
Дудинський Атаназій 10
Лис Марія 10
Кирич Михаїл 10
Душиньчук Андрій 10
Демчук Йосиф 10
Ґаврис Анастазія 10
Піщак Самсон 10
Луців Іван 15
Дячун Яким 10
Тов. ім. Т. Шевченка 25
Радик Михайло 25
Бринь Іван 5
Всякі Іван 5
Левків Петро 5
Прийма Пелаґія 5
Крохмальний Михаїл 5
Козіцький Дмитро 5
Тураш Микола 5
Петрівський Богдан 5
Шевців Николай 5
Вальорний Пилип 5
Стрембіцький Николай 5
Скородинський Семен 5
Соловій Захарій 5
Маселко Анна 5
Дерих Елсі 5
Джурин Микола 5
Гиса Варвара 5
Др. Семен Демидчук 5
Дембицький Стефан 5
Ушак Дмитро 5
6) Федів Михайло, Гейстинґс ан Годсон, Н. Й. 50
7) Філядельфія, Па., від Укр. Ліґи, через п. М. Туркота 95
Зложили:
Укр. Громада 25
Н. Н. 25
Яськів Андрій 10
Пунда Семен 10
Яськів Марія 5
Григорчук Григорий 5
Намака Павло 5
Жупник Василь 5
Туркот Михайло 5
8) Ню Йорк Сиіт, переслав п. Павло Перей 15
Зложили:
Ковальчук Михаїл 5
Кшивінський Людвік 5
Дмитришин Софія 5
9) Спринґ Велі, Н. Й., від Укр. Тов. Просвіта, від. 16 У. Н. С., переслав п. К. Ількків 50
Зложили:
Бреґа Дван 15
Катинський Андрій 10
Ковцун Гелена 10
Федів Петро 5
Ільків Кость 5
Махомета Стефан 5
10) Йонкерс, Н. Й., переслав о. В. Сполітакевич 20
Зложили:
Пирч Юрій 10
Фецко Семен 10
11) Джерзи Сиіт, Н. Дж., переслав о. А. Улицький 95
Зложили:
Скісляк Михаїл 50
Фурка Михаїл 5
Сивяк Михаїл 5
Гринів Іван 5
Бріцкий Петро 5
Бр. Тверезости 25
12) Подола Тома, Шікаґо, Ілл. 10
13) Лукачик Франк, Лопез, аП. 10
14) Озарків Евстахій, Бруклин, Н. Й. 25
15) Мельник Олекса, Спринґ Велі, Н. Й., переслав п. К. Ільків 10
16) Пастушек Тадей, Бейон, Н. Дж., переслав о. Й. Дженджера 10
17) Найеґра Фолс, Н. Й., переслав п. І. Борак 25
Зложили:
Козар Іван 5
Гупайло Михаїл 10
Борак Іван 10
18) Кучкуда Никола, Болтимор, Мд., переслав о. В. Маньоський 50
19) Іванюк Захар, Філядельфія, Па. 10
20) Ботлер, Па., переслав о. Й. Ганяк 70
Зложили:
Кілер Теофіль 10
Гайдер Василь 10
о. Й. Ганяк 5
Старят Антін 5
Сташко Олекса 5
Гайдер Анастазія 5
Захар Петро 5
Сорока Петро 5
Гр. кат. церков св. Михаїла 20
21) Андрушкевич Марія, Філаделфія, Па., переслав п. М. Стоколоса 5
22) Хариняк Юр., Бизбі, Аріз. 5
23) Хариняк Гелена, Бизбі, Аріз 5
24) Питсфілд, Масс., переслав п. О. Яремий 105
Зложили:
Яремій Олекса 10
Спасик Дмитро 10
Басістий Іван 5
Найда Ілія 5
Соколовський Григорий 5
Стефанюк Николай 5
Мартинюк Іван 5
Данилів Пахомий 5
Дарчук Михайло 5
Кінаш Дмитро 5
Легуняк Іван 5
Гуска Назарко 5
Дарчук Анастазія 5
Дарчук Василь 5
Шульган Петро 5
Шульган Параска 5
Товстиганик Григорий 5
Іванчук Николай 5
Муневич Михайло 5
25) Вельний Андрій, Рандзбурґ, Каліфорнія 25
26) Вашінґтон, Д. К., Н. Н. 25
27) Українська Школа, Алентавн, Па., переслав п. Г. Пипюк 5
28) Шенандоа, Па., переслав п. Петро Онисик 15
Яхимець Петро 10
Малиса Стефан 5
29) Бруклин, Н. Й., переслав п. М. Заверуха 150
Зложили:
Сухий Йосиф 25
Шиш Семен 10
Братівник Николай 10
Мисик Василь 10
Кравчук Іван 5
Заверуха Анна 5
Сьвідзінський Петро 5
Войтович Текля 5
Сироїд Параня 5
Тріх Николай 5
Герман Анна 5
Стигніцька Марія 5
Кузьма Ксеня 5
Баглай Андрій 5
Добуш Дмитро 5
Яринська Пелагія 5
Яринська Пелагія (дочка) 5
Пухаль Богдан 5
Пухаль Мирослав 5
Бемко Стефан 5
Яськевич Александер 5
Бардак Іван 5
Братівник Николай 5
30) Скрентон, Па., переслав п. І. Попіль 25
Зложили:
Тов. ім. М. Залізняка, від. 48 У. Р. С. 10
Парохія св. Володимира 15
31) Пасейк, Н. Дж., переслав о. сов. Лев Левицький 15
Зложили:
Барна Михайло 10
Тов. Музичне 5
32) Зейнсвіл, О., переслав п. Семен Красій 40
Зложили:
Карпчук Михайло 15
Левіцький Онуфер 5
Карпчук Анна 10
Красій Семен 5
Салагуб Стефан 5
33) Павлик Мих., Ню Йорк Сити, переслав п. І. Мартинець 5
34) Ембрідж, Па., переслав п. М. Фук 45

(Дальше буде).

ВІДОЗВА

до всіх українських Братств, Товариств, Сестрицтв і всіх Українців і Українок з Алентави, Нортгемптон, Бетлегем, Істон, Пен Ален, Палмертон і Ормрод.

Дорогі Родимці! Настала важна хвиля для нас Українців, або здобути або дома не бути. Коли можні цего світа радять в Ґенуї на конференції над визначеннем границь для Східної Европи, ми в тім часі мусимо найбільше працювати для своєї вітчини України. Тому устроюється **ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ ПОХІД** полученйй зі **ВСЕНАРОДНИМ ВІЧЕМ,** що відбудеться в **суботу, дня 27. мая 1922 р.** Тому просимо з висше згаданих громад вислати своїх відпоручників на збори, котрі відбудуться в суботу, дня 20. мая в гали під числом 803 N. Front St., Allentown, Pa., о 6. годині вечером. 14,18

ЗА КОМІТЕТ:

Григорій Пипюк, предс.,
Павло Лоґоцький, заст. предс.,
Володимир Кашицький, секр.,
Іван Заяць, заст. секр.,
Стефан Дацик, касієр.

УВАГА, БРІДЖПОРТ, КОНН. І ОКОЛИЦЯ.

Прийшла хвиля котра є дуже важна для нас, в котрій ми мусимо показатися перед світом і представити свої кривди та бажання. Сеї хвилі ми не сміємо заспати если не хочемо щоб з наших братів і сестер дальше дерто люто шкіру. Длятого взиваеться всіх Українців з Бріджпорт і околиці прибути на **ВІЧЕ,** котре відбудесь в сю **неділю, 21. мая** о годині 2. пополудни в церковній гали під ч. 34 Beach St. Там будуть визначні бесідники, котрі представлять нам ті знущання і кривди нашого народу. Тому щоб не бракло ані одного з нас. Хто незаінтересується тою справою і не прийде, сего будемо уважати за ворога свого власного народу. 13-14

Вол. Венгринович.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отсим проситься Впов. Родимців і Українок котрі дотепер не закупили Бонду Національної Оборони для здобуття і закріплення Галицької Держави, щоби для заощадження часу комітетови в цили ходження по домах, голосились в сій цили до комітету бондового на адресу секретаря: Василь Матолич, Норт Іст Корнер 7-ма і Ґрін стр., Филаделфія, Па., або коли близше, до предсідателя Ліги Сітізенів, Теодора Грицея, 329 С. 4-та ул., Филаделфія, Па., де буде урядувати комітет що дня від години 7-ої до 9-ої вечер.

Браття Українці! Справа важна, бо днесь рішаєсь наша будуччина, проте не повинно бракнути між нами ні одного, щоби через купленне бонда не причинився до визволення нашої вітчини з кіхтів Ляшні та щоби опісля не мав викидів совісти, що через байдужність може і він був причиною що наша справа не пішла так, якби ми собі сего бажали. Покажім світови, що ми справді попираємо змагання в визвольній боротьбі нашого правительства, а сим плюнемо в лице нашим відвічним ворогам на їх клевети.

ЗА УРЯД БОНДОВИЙ:

Пантелимон Найда, предс.;
Василь Матолич, секр.;
С. Рутецький, касієр.

DETROIT, MICH.

Заходом **Співацького Тов. „Боян"**, відограється Хоми Бойця **В КОГО СЕРЦЕ ЩИРЕ — ТОЙ В НЕЩАСТЯХ ГИНЕ,** опера в 4. актах, а 5. відслонах в церковній гали при Клиперт і Едвард улици, в Дітройт, Міш., **в неділю, 21. мая, 1922.** Початок о годині 7.30 вечером. Режісер: В. Запотічний. Діріґент: А. Стисловський. 10,2,4

ПОЗІР! ШІКАҐО, ІЛЛ І ОКОЛИЦЯ!

Отсею дорогою просимо всі шікаґовські громади і товариства здержатися від уладжування представлень, балів і т. ин., на день 4. липня с. р. тому, що Шікаґовська Громада Рожд. Пр. Діви Марії на Савт Сайд уряджує в той день Пікнік, велику прогульку з боґатою програмою. 12,14

Петро Жовнірчак, секр.,
Іван Максим, предс.

ПОЗІР! CENTRALIA, PA. І ОКОЛИЦЯ

Заходом Драматичного Кружка
відограєсь представлення
„ДЯЧИХА", комедія в 4-ох актах
в гали церковній
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21. МАЯ 1922 Р.
Початок о години 7.30 вечер.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Дяк ....п. М. Прокопчук
Лячиха ....п-на К. Ґрабарович
Колька ....п. А. Гардиш
Олька ....п-на М. Кривецька
Бутиклін ....п. А. Храпцевський
Макуха ....п. В. Жолобайлюк
Городієвна ....п-на А. Чакула
Пашка ....п-на М. Нюпак
Корнієвна ....п-на Е. Дунай
Жінка ....п-на А. Дудун
Грицько ....п. М. Жолобайлюк

Річ діється в Катеринославі.
Режісер: Стефан Приход.

Отже запрошується на те представленнє всіх місцевих так і околичних. Се дуже гарна штука і кождий задоволиться сею рідною штукою. За вдоволенне ручить — КОМІТЕТ. 14

ЧІЧЕРІН І ЦИЛІНДЕР..

З важкою бідою намовили Чічеріна в Москві, щоби до Ґенуї вибрався в фраку і циліндрі. Та на австрійсько італійській границі якийсь злобний осібняк вкрав йому ту буржуйську окрасу голови. Чічерін мусів посилати окремого куріера до Відня. де той купив йому новий циліндер ф-ми „Іта".

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ІНВАЛІДА!

ПЕРШИЙ РАЗ НА ЗЕМЛІ ВАШІНҐТОНА.

В СУБОТУ, ДНЯ 20-ГО МАЯ 1922 Р.

Гурток Українських Артистів під управою Ю. Шустакевичевої

— поставить —

„ОДРУЖІННЯ"

КОМЕДІЮ НА ТРИ ДІЇ Н. ГОГОЛЯ

В ролях виступають: Ю. Шустакевичева, К. Гупалова, А. Ольшевська, Ю. Шевчуківна, В. Карпович, Михайло Діброва, Е. Жуковський, С. Фесолович, С. Корда, П. Дулак

В УКР. НАР. ДОМІ, 217-19 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.

НА ЗАКІНЧЕННЄ ЗАГАЛЬНІ ТАНЦІ.

Початок о год. 8. вечером. **Вступ: 50 ц., 75 ц., і $1.00**

ОРХЕСТРА М. КОРИКОРИ.

ГРОМАДЯНЕ! Перший раз в Америці ставиться на українській сцені „ОДРУЖІНІЯ". Український Народний Театр в Галичині ставить сю комедію по нинішний день з великим поводженнем. Імена граючих, се запорука за добру гру. Чистий дохід призначений для **Інвалідів Української Армії.** — Приходіть усі! — КОМІТЕТ. 14-16

ЗАГРАНИЧНІ ДОВГИ ПОЛЬЩІ.

Цими днями появилася „зелена книжка" (так названа від краски обгортки), в якій міністер польського скарбу Міхальський подає зіставленнє всіх дотеперішніх довгів Польщі, затягнених заграницею. Із сеї нагоди містить краківська польська ґазета „Нова Реформа" статтю, в якій подає початок і причини задовження та свої уваги на будуче. Ся стаття зацікавить наш ширший загал, тож передаємо її в скороченню.

Заграничні довги Річипосполитої творили ще донедавна область державної господарки, в якій царив найбільший хаос, нелад і таємничість. Потреба було довгих і тяжких студій, щоби розсвітлити сі питання до сеї степені, аби правительство і горожани знали, що, кому, за що і під якими умовами довжні.

Найбільший хаос в затяганню заграничних довгів панував за часів правительства **Падеревського,** який вважав **кожду контролю,** хто, коли і в якій цили робить довги в імени Польщі, **за безпотрібну педантерію,** одідичену ґерманофільськими елементами по давних заборцях. Тому, коли Білінський, яко міністер фінансів, забажав лише зорієнтуватись в заграничних довгах, то стягнув на свою голову бурі і громи і був примушений податись до димісії.

По пануванню Падеревського прийшла війна з большевиками, а з нею нова филя заграничних довгів. З конечности зичено всюди, де далось, щоби лише одержати зброю, амуніцію і все до війни потрібне. А побіч війни три по собі слідуючі довгі і худі переднівки, в яких було **треба міське населенне кормити американською мукою, купованою на кредит.**

Після офіціяльних зіставлень виносить заграничне **задовженнє Польщі** з днем 31. грудня, 1921, загальну суму **283,379,610 долярів,** або 1,449,486,707 швайцарських франків. Перераховуючи се на польські марки на основі біржевого курсу з дня 31. марта с. р., одержимо суму **1,130,619,631,460 польських марок,** то є словами: **тисячу сто трийцять міліярдів шістьсот девятнацять міліонів польських марок.**

Сей довг процентується мінімально 5%, так що річний процент виносить 72,000,000 швайцарських франків, або 57 міліярдів польських марок.

Найбільша частина довгу, бо 64% цілої суми припадає на Америку, головно за доставленє збіже і муку, а саме 184 міліони 467.964 долярів. Сі довги є майже виключно короткореченцеві, не сконсолідовані, на умовах сьогодня неможливих до сповнення. Наприклад умови платности до 4—5 літ є чисто футуристичною поезією.

Другим з черги найбільшим вірителем є Франція, на суму 783,858,404 франків, се є 22% всього довгу. На сей довг зложились головно закупи для сійска. Між іншим кошти орґанізації і удержання **армії Галлера виносили 265,753,182 франків,** а крім сього закупила Польща з французького демобілю старі гармати, оружє, амуніцію тощо за 447,000,000 франків. Решту довгу зужито на кошти перевозу закуплених воєнних знарядів до Польщі, та кошти удержання Комітету Народового в Парижі, друкования золотих польських в друкарні французького банку (4 міліони франків).

Англії довжна Польща 4,374,-849 фунтів стерлінгів, головно за поживу. Дальше йдуть меньші довги за доставлену поживу супроти Італії, Голяндії, Данії, Швеції, Норвеґії і Швайцарії.

Навязуючи до сих даних пише „Нова Реформа":

„Др. Міхальський подав спис наших довгів в книжці, якій надав краску зелену, себто краску веселости і надії. Не думаємо, аби сей добір краски був влучний. Радше надавалась би краска жалібна, а саме з огляду на висоту довгів і її характер. Бо в 90-и процентах є се **довги консумційні, які затягає звичайно найбіднійший на прожиток або... легкодушний;** бо тягару сих довгів не зрівноважать зиски з підприємств, в яких би сі суми ульоковано, ані не зрівноважить їх свідомість, що народнє майно через доконані інвестиції збільшилось. Се довги, які так добре знав колись польський шляхтич: **гроші зїлось, а векслі остались".**

Вячеслав Будзиновський.

НЕРОЗЛУЧНІ

НА ЗАПОРОЖУ.

Оповіданнє з другої половини 17-сотих років.

(6)

— Чи хто зі служби говорив вам, що той майор приїздив до Парані? — Не говорив ніхто. Але я бачив на власні очи, чув на власні уха. Вона прийшла сюди по мід. За нею прибіг Москаль. Плів їй всяку всячину. З всего того, що говорив до неї, виходить ясно, за чим сюди приїхав, чого привіз його полковник.

— А вона що?

— Вона, як дівчина. Сміялася і всі його залицянки обертала в жарт. Але так роблять зразу всі дівчата. Так робила і моя, царство їй небесне. Я гадав, що справді не хоче мене. Але коли мені сего вже було забогато і я взяв шапчину під тай не пустила. пашину, вона мене за чуприну...

— Я гадаю, що він таки до Марти.

— І Марти шкода для него... Маєш ложку? Бо каша вже готова і сало пришкварилося.

Пасічник висипав кашу в миску і помастив. Батюк, що непомічений ними зайшов у пасіку в хвили, коли вони розбалакалися, таксамо непомічений висунувся з пасіки. Він чув усю ту розмову про його Параню і московського майора, котрого ще вчера гостив в своїх світлицях. Вернув до хати і сів до вечері. Разураз спозирав з підлобя на Параню, цікавий, чи не помітить якої зміни на її лици, або в її поведенню. Але вона була, як звичайно. Неначе забула, що вчера були гості, що в хаті був гамір і метушня. По вечери. Батюк ляг, так як стояв, не роздягаючися. Розмова, яку підслухав у пасіці, прогнала сон. Вже й зоріти стало, а він ще не зажмурив ока. Встав і вийшов. Ходив сюди й туди, але місця не міг знайти собі. Ніяка робота не бралася його. Оглядав щепи, зазирав до стайні, ревідував рушниці. Знов пішов до стайні, окульбачив коня і пустився в степ. Полишаючи коневи вибір напряму. Сам пакав люльку і думав.

Батюка вже те одно турбувало, що в послідних часах і ся, доси така спокійна сторона Запорожа зачала роїтися непрошеними гістьми. Від коли Москалі стали північне Запороже осаджувати Сербами і нові оселі обезпечувати своїми ґарнізонами, стали аж в сторону його хутора забігати московські дезертири, подеколи й сербські опришки. Появилися також московські відділи, що полювали на дезертирів. Для запорожських зимівок ті війска не були менше небезпечні, ніж дезертири й сербські опришки. Також від сходу грозила небезпека, відколи Московщина стала проти Запорожа бунтувати Донців.

— Треба буде вже завтра спрятати все, що в хаті найціннійше — думав. — І Параню добре було би захистити в якімсь безпечнійшім місці.

На думці мав Київ, де жила його сестра, замужна за богатим купцем.

— Правда... Москалі не пускають ні на Запороже, ні з Запорожа. Але знайдуться провідники, що знають тайні проходи. Ну... і осел навантажений золотом перелізе й московський мур... Найліпше було би віддати... Гм... але за кого?

Розмова підслухана в пасіці виявила йому, що московський майор Филемонов сватаєся до Парані.

— Може полковник справді на се справив його до мене? Старий друг не спитав би, чи взагалі схочу приняти Москаля?... Параня, казав пасічник, всьо обертала в жарт... Чи справді не хоче ого... Чи може думає, що „на без люде й Москаль чоловік"?... Щоби не лишитися старою дівкою... Треба з нею самою поговорити отверто... Таки зараз...

Коли свої думки сяк-так довів до ладу, Батюк завернув коня домів. Перед хатою був вишневий садок. Між вишнями стояв стіл, кругом него лавки. Батюк віддав коня чурі, сів при столі під вишнями і казав принести сніданне. Прийшла й Параня, сіла просто него і стала лущити зелений горох. Поснідавши, Батюк закурив люльку. Пакав і дивився в порожне. Не знав, як зачати розмову, щоби її звести до того, до чого додумався, сновидаючи по степу. Зиручила його Параня.

— Може у воздусі висить яка нова біда? — спитала. — Ви чогось, наче стурбовані. Варговий казав мені, що ви цілком не спали...

— Турбує мене се, що сі сторони вже не такі безпечні, як були раньше. Я вже застарий, щоби наново зачинате таке життє, яким жив, ще заки оженився. Також, Богу дякувати, вже мені того не треба. Досить того, що вже маємо.

— Колиж бо се, що маємо, сполучене з всіма тими небезпеками, які вічно грозять степови оперізаному самими ворогами Запорожа і Запорожців.

— Воно так і не так. Не все, що маємо, сполучене з тими небезпеками, про які говориш. Небезпека лише в самім степу. Се, що справді наше, необезпечене лише так довго, як довго живемо в тім степу. Сам степ, що може принести нам загибіль, в котрім може пропасти наша власна праця, не наш.

— Знаю, що він не наш, а запорожський. Але він для нас.

— Отже ти знаєш, що сей шмат степу і сі лани, з котрих живемо, на котрих стоїть наш хутір, не мої. Все те земля війска запорожського. За мої діла лицарські я дістав від старшини право коротати тут свій вік. Дістав право випасати худобу, сіяти збіже, завести пасіку, полювати, рибалчити. Сей моєї смерти. Щоби мені так шмат степу мій, але тільки до доконче треба було тут сидіти, та аж до смерти, не скажу. Богу дякувати, в скрини є, сама знаєш, тільки придбаного, що вистало би і мені до смерти і ще тобі, та по твоїй смерти... моїм внукам. Але я, коли покинувши воєнне ремесло оженився, захотів дожити віку та знайти вічний упокій у тих запорожських степах, котрі зросив неодною кватиркою власної крови, та неодною барилою ворожої. Пізнійше звязала мене з сим кутом ще й могила жінки, твоєї мами.

— Сей кут я випросив собі від війска як вислуженину. Хутір та його причандали построїв тревалійше, ніж се роблять инші гніздюки. Я гадав, що сей кут, як з давна був, так і лишиться глухим, від всякої війни безпечним кутом, та що мій хутір перейме разом з тобою який молодший козак, котрому, так як колись то мені, навкучиться воєнне ремесло. Я гадав, що сей хутір побудував, шмат степу відводнив, справив поле, розвів сад, пасіку для... ну... та чого мовчати! Вже крайна пора заговорити про се... Я гадав, Параню, що все те роблю для тебе, для будучого зятя і внуків...

Параня спаленіла.

— Може здивуєшся, що згадую про зятя, котрого ще нема... Але згадую тому, бо вже пора, щоби був. І тобі пора, і мені будуть дні мої, котрих уже не богато передімною, спокійнійше плисти, як буду знати, що ти в добрих руках.

Параня споважніла, старий споважнів ще більше. Ні одно, ні друге не знало, чи зачате кінчати, чи розмову звести на що инше. Але старий боячися, що як раз урвеся розмова про сю справу, то тяжше буде розпочати наново, рішився кінчати се, що зачав. Він перебив мовчанку.

— Що моє життє не вічне, гадаю, сама знаєш. Гадаю також, що старою дівкою не схочеш лишитися, та ще й самасаміська. Мати в могилі, братів не маєш, батько також піде незабаром за мамою! Проти такої невеселої будуччини є лиш один спосіб. Думаю, що знаєш, який. Крути-верти, а таки треба, як не вмреш, віддатися.

Параня поблідла. Гадала, що може Филемонов виявив батькови свій намір сватати її, і батька, що доси уважала занеімовірне, зєднав собі. Не хотіла відмовити просто, отже загадала розмову повести так, щоби батько відразу, ще заки згадає Филемонова, зміркував, що ніхто, й він сам не присилує її за Филемонова, або якого иншого Москаля.

— Все те знаю, тату, — відповіла поважно. — Знаю, що як не підкосить мене і не зведе зі світа передвчасно яка недуга, або инше нещастє, то мушу вас пережити. Втарою дівкою не хочу ані сама лишитися, ані при вас весь вік дівувати. Також не скажу, як то майже кожда инша говорить, що я ще замолода. Не кваплюся, але чоловіка таки хочу мати. Що не кваплюся і не возьму першого ліпшого, доказом.... Филемонов...

— Батюкови вилетіла люлька з руки. Підвів нагло голову і зострахом глянув на доньку. На дальші її слова ждав, як суджений на присуд життя або смерти.

— Він причіпився був до мене, — говорила Параня дальше — але дістав таку відправу, що звернувся зі своїми напастями до другої...

Батюк зітхнув глубоко, начеб йому з серця упав млинський камінь. Підніс люльку, виймив капшук і став наново набивати.

— Дістав гарбуза від тебе... дістав? — цідив старий крізь слези радости. — А я в моїй душі скривдив тебе. Я гадав, що ти може дашся зловити на його майорство... в недалекій будуччині і ґенеральство. Ти була така приязна до него, така весела в його товаристві... І при обіді присілася до него, садовлячи його сусідку, Марту, на своє місце.

— Я глузувалася з него... дратувала його. Він се розумів, бо то було вже тоді, коли я йому вже рішучо і цілком не делікатно дала гарбуза. Я хотіла довести до того, щоби дістав ще одного гарбуза, від Марти.

— Як же то було?

— Всього вже не тямлю. І я не просто від себе послідне слово. Я спряталася за ваші плечі.

— За мої? Яким способом?

— Зговорилася про достоїнства, про шляхоцтво. Я йому сказала, що мій батько своє шляхоцтво спалив. Спалив би й мене, як би я полюбила Москаля. Коли від мене дізнався, що Чміль свого шляхоцтва ще не спалив, причепився до Марти. Але й там не мав щастя. Мабуть ще не стратив надії, бо від нас поїхав разом з Чмелями.

— А я тебе так скривдив! Доказ, що я старий, хоч богато чув і богато бачив, розуміти дівчат таки ще не навчився.

— І я вас скривдила через сего московського поганця. Я зразу гадала, що ви тому звели розмову на таке, щоби мене висватати за Филемонова, його царського величества майора.

— Ну, то ми розплатилися... однаковою монетою.

— Отже бачите, тату, що я хочу вийти замуж, хоч би й зараз. Але не конче зараз. Як не буде такого, що мені до вподоби, буду ждати, хоч би десять літ і довше! Але як би прийшов такий, за котрим моє серце, мій розум і ваша воля, то я таки зараз стану з ним перед попом. Тільки то пусте тепер про се говорити. З тої балачки нічого не вийде. Хоч би, тату, прожили ще раз тільки літ, кілько вже маєте за собою, то ні зятя, ні внуків не діждетеся.

(Дальше буде).

„ПОЛЬЩИВ" ТОВАРИ ВАГОНАМИ.

У Варшаві арештовано якогось Каспщака з Торуня, який на din відібрав на підставі підроблених повновластей і фрахтів 5 ваґонів торів на зел. двірци у Варшаві і попродав їх ріжним купцям. Арештовано також касієра двірця Марцінського, який мав ділати на спілку з Каспщаком.

ЧОМУ БОЛИТЬ ГОЛОВА.

Кождий біль голови єсть осторога для людини, що вона нездорова і повинна заздалегідь лічитися.

Сам собою біль голови не хороба, але симптом (признак) хороби. Коли болить голова, то значить, що в тілі людини щось десь зіпсулося. Хороба може бути в якійнебудь иншій частині тіла, тільки дає себе знати в голові. Тому й самого болю голови не можна вилічити. Треба пошукати за його причиною, саме такою чи иншою хоробою, і збутися тої хороби. А тоді й голова перестане боліти.

Буває біль голови не острий і зразу не дуже дошкульний, а, тупий, глухий, мрачний. Разом з тим людина почуває поганий смак в устах і тратить апетит. Згодом біль зростає і перед очима зявляються наче пятна і плями. Такий біль звичайно значить, що в людини, хорий жолудок. І лічити треба не голову, а жолудок. Людський жолудок богато видержить, але конець кінців, коли годувати його нестравною або нездоровою їжою, то й він зопсується, і біль голови се перша осторога для людини, аби уважала, що їсти або й таки зараз порадилася лікаря і направила собі жолудок.

Буває й инший біль голови, острий, невральґічний; раптом починає боліти і раптом перестає. Так проявляє себе хороба нирок і всякі заразливі недуґи і краще сейчас піти до лікаря.

Часто, може навіть найчастійше, біль голови спричиняє напруженнє очей. Причиною може бути болячка або якась инша неправильність в усі або в носовим проводі; часом можна се пізнати по тім, що голова болить з одного боку. Причиною можуть бути зопсуті зуби. Голова може розболіти від тяжкого кашлю, від спеки або навіть тісних ковнириків. Розуміється, хороба мозку спричиняє біль голови. Глухем болем голови проявляє себе початком тифу. Голова може боліти з переїдження, перепиття, з непомірного споживання чаю, кави, тютюну та алькоголю. Сифліс спричиняє часом довгий впертий біль голови, особливо в ногі.

Як бачимо, причин є богато, чому голова болить. В випадку може бути та причина, в другім зовсім инакша. Тому й нема і не може бути ніякого ліку на всякий біль голови. Сотки людей приходить що дня до кождої аптики і просить дати їм „щось, аби голова перестала боліти". Аптикар може їм дати двайцять ріжних ліків, пігулок, капель і порошків Кождий такий лік „патентований і гарантований", але хто його заживає, той лише дурить себе самого. Може й голова перестане на хвилю боліти, але скоро знов почне. Та за те всі ті ліки шкодять здоровлю, ослаблюють серце або псують кров.

Часом людина може сама собі помогти, бодай на якийсь час. Часом голова перестане боліти, коли добре спочати і виспатись. Часом поможе, коли вимочити ноги в горячій воді або приложити на голову холодний компрес. Але звичайно треба піти до лікаря, аби розпізнав причину болю, саме ту хоробу, яка його викликала. Треба все памятати що біль голови се лише признак і осторога, що людина хора.

ВВІЧЛИВІСТЬ МАЄ ЗНАЧІННЄ В ЖИТТЮ

Ввічливість має велике значіннє в життю. В політичнім життю, ввічливість William-а McKinley-а увійшла майже в пословицю і примостила йому дорогу до добробуту. „Manufacturers' News", цвітневе виданнє зауважує, що рубашність не означає великих здібностий продуктивних. В своїй житеписи Andrew Carnegie зазначує, що своє пізнійше поводженнє завдячує ввічливости. Ввічливий купець перевертає гори, топить лід, і перетворює скупаря на марнотравника. Але дуже часто чоловік, котрий є прямо не до стерпіння, не є відвічальний за свою зідливість. Причина є дуже проста: його жолудок не є в порядку. Найкваснійші гумори щезають, скоро лише привернете спокій жолудка, а Трінера Гірке Вино є найліпшим суперником лихого гумору. Чистить внутренности, заострює апетит і розпорошує нервовість. Держіть завсігди під руками фляшку Трінера Гіркого Вина, купіть днесь у свого аптикаря або упродавця ліків.

НЮЙОРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОТИ ДЖАНСОНОВОГО ЗАКОНА

Ліґа американських горожан чужого роду (Лійґ оф Фарен Борн Ситізенс) скликала була сими днями конференцію громадянських організацій в Ню Йорку для обговорення відомого законопроєкту конгресмена Джансона, по якому має бути заведено урядову реєстрацію чужинців в Злучених Державах і зроблено деякі зміни в законі про горожанство. Конференція заявилася проти реєстрації і рішила предложити Конґресови слідуючі мотиви своєї опозиції проти Джансонового законопроєкту.

Перше, в Каліфорнії вже було зроблено спробу реєструвати чужинців і реєстрація не принесла там ніякої користи ні взагалі ніяких результатів. Друге, оплата, яку чужинець мусить платити реєструючись, до певної міри примушуватиме його стати горожанином, а з таких горожан з примусу чи задля економічної полегші Америка користи не буде мати. Трете, автори проєкту помиляються, коли думають, що реєстрацією можна чужинецьке населеннє, здебільша не осіле на одним місци і часть перекочовуюче, заставити ходити до школи. Четверте, реєстрація дає можливість визискувати і терorизувати імігрантів взагалі „пруські методи" творять більше шкоди як добра.

Конференція спротивилася також творенню Бюро Горожанства, якому по думці Джансонового законопроєкту має бути доручено всі справи доторкаючі реєстрації, натуралізації, освіти імігрантів і т. и. Законопроєкт постановляє, що на освітні цілі має бути ужита решта реєстраційних оплат, яка лишиться після покриття адміністраційних коштів. А так як ті адміністраційні кошти в законопроєкті ніяк не означені, то взагалі нема ніякої певности, що що-небудь лишиться на освіту.

Врешті конференція противиться тій постанові законопроєкту, яка зміняє дотеперішній натуралізаційний закон для жінок і хоче, щоб жінка приймала горожанство окремо і незавнисимо від свого чоловіка. Нюйорська конференція домагається задержання дотеперішного закона, по якому жінка автоматично стає горожанкою, коли йде замуж за американського горожанина або коли її чоловік натуралізується.

ЗІЗД РОСІЙСЬКИХ МОНАРХІСТІВ

На зборах російських конституційних монархістів в Берліні, які скликала редакція „Грядущої Росії", порішено утворити російський народний монархістичний союз. На зборах були присутні делеґати з Білгороду, Будапешт, Константинополя, Парижа, Софії, Злучених Держав ріжних міст Німеччини.

Принято цілий ряд резолюцій і порішено післати привіт цариці Марії Теодоровній, вищій монархістичній раді і ґенералови Врангелеви та вибрано центральний комітет союзу. По причині, що збори, на домагання німецької поліції, замкнено, переведено вибір дорогою присилання карточок особою виборчої комісії.

Центральний комітет вибрав на першім засіданню, президію в такім складі: Є. А. Ефимовский як голова, М. І. Горемикін, бар Таубе, бар. Б. Т. Кеппен, С. О. Ольденбурґ і В. В. Ростиславов.

В резолюції зізду, крім заложення, що одинокою можливою формою правління в Росії, є утворення конституційної монархії, стрічаємо також таку точку:

„Дорогою для привернення одноцільности Росії, може бути тільки свобідний державний союз, державностей, які витворі"

ДЯХИ НАПАДАЮТЬ НА УКРАЇНЦІВ

Збройні напади на Українців зорганізували бандитські шайки з сіл Давидів і Ганчари к. Львова. Майже що дня нападає уоружена в баґнети банда на селян з сіл Звенигорода і Коломиї, які вертають з двірця Давидів, побиває їх до крови й рабує. 24. цвітня напали ті бандити на Степана Жуківського та Семена Зарицького, обох зі Звенигорода, побили їх, забрали їм кримські шапки і втікли. 25 цвітня побили Михайла Вовка і Конрада Лесика, першого так, що він аж другого дня доплентався до дому. При тім бандити відгрожувалися, що ще стріне кождого „русіна" без ріжниці віку і пола. Державна польська поліція в Давидові не старається перешкодити цій дикій сваволі може тому, що це бандити з „патріотною" закраскою?

ПОЛЬСЬКА „ХЛЮБА" ЗАГРАНИЦЕЮ

В Женеві, у Швайцарії, жив Поляк Доброховський який на спілку з д-ром Локетком, заложив хемічну робітню, де м. и. виробляв фалшиву кокаїну, на чім заробив 3 міліони швац. франків. Швайцарський уряд поніс через ті маніпуляції Доброховського міліонові втрати, тому видав приказ його арештовання. Але Доброховський втік до Польщі. Швайцарський суд засудив його заочно на 3 роки вязниці і домагається від Польщі видачі чесного „родака".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ